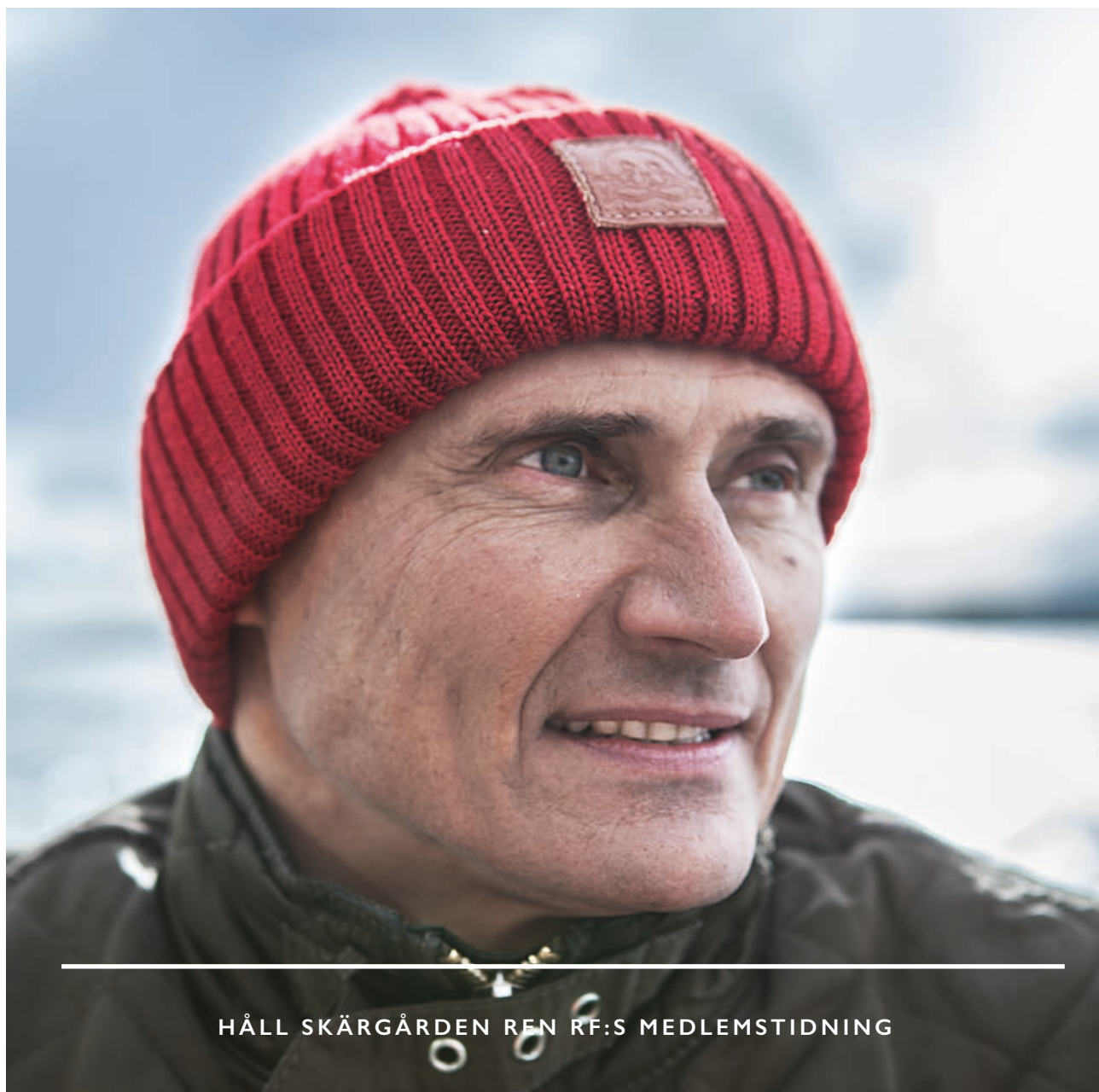

VÅREN 2016

Sälle

HÄLL SKÄRGÅRDEN REN RF:S MEDLEMSTIDNING

INTERVJU MED MARKO RÖHR – REGISSÖR AV FILMEN SAGAN OM SJÖN
SIGNALER: KARI HIETALAHTI | PRESENTATION AV EN SÄLLE-HAMN: JOKIASEMA I JOENSUU
VÅR GEMENSAMMA MILJÖ: REN BOTTEN, RENARE HAV | KLIP AV SÄLLE TIPSAR OCH
DET VATTNAS I MUNNEN -RECEPTET | VÅRENS NYA SÄLLE-PRODUKTER

PÅ OMSLAGET: *Marko Röhr – regissör och producent av filmen Sagan om sjön. Foto: Merja Isokoski*

UTGIVARE: Häll Skärgården Ren rf
Puolalagatan 1, 20100 Åbo

KONTOR TEL. 02 274 5500
salle@pssry.fi

CHEFREDAKTÖR: Veera Säilä
REDAKTIONSRÅD: Veera Säilä, Jenny Gustafsson,
Heli Annala, Aija Kaski, Katriina Murto, Eeva Taimisto
LAY-OUT OCH ILLUSTRATIONER:
Pauliina Vesterinen / Pauhaus Oy | sidan 23 Heli Juuti
TRYCKERI: Jaakkoo-Taara Oy

© 2016 Häll Skärgården Ren rf

DEN 22 MARS.

Jag vaknar redan 04:30, trots att väckarklockan skall ringa först 05:00. Full måne, -10 grader kallt och vindstill. När vintern slår tillbaka hämtar den ofta med sig en enastående skärgårdsupplevelse, en morgontur på långfärdsskridskor! Jag träffar en god vän nere vid bryggan i Esboviken. Med pannlamporna på knäpper vi fast skridskorna och beger oss ut på isen. Under fötterna hör vi isens symfoni, när den rör sig. Morgonen gryr, vi tar de obligatoriska bilderna med telefonerna. På Esbovikens is finns ingen annan. Detta enorma skärgårdslandskap är vårt, så privilegierade vi är!

Jag skulle ju faktiskt skriva en ledare om det aktuella vid HSR. Inspirera våra medlemmar, sponsorer, myndigheter och andra stödjare för att hjälpa oss med att säkerställa verksamheten även för de kommande 20 åren. Vi måste förnya vår flotta för att kunna sköta vårt uppdrag att effektivt och ändamålsenligt bidra till att hålla Finlands vattendrag rena och skräpfria.

Ett skräpfritt friluftsliv är en utomordentlig tanke och teori, som vi bör eftersträva. Dessvärre tror jag inte att vi uppnår det på kort sikt. Vi har jobbat i nästan 50 år med att rena våra vattendrag och ändra på folks attityder, så att skräpet kommer i soptunnor istället för i naturen.

För att lyckas krävs det nya resurser och därmed fyrk. En snabb uträkning visar att vi kan förnya hela vår flotta av fartyg och båtar inom tre/fyra år med en investering på fem miljoner euro. Det här skulle säkerställa vår verksamhet för de följande 20 åren. Det låter kanske som en stor summa, men det blir en snittkostnad på "endast" 250 000 per år och med den summan opererar vi fyra fartyg samt några mindre båtar. En ganska bra deal för Finlands natur.

Med dessa utmaningar vill jag tillönska alla våra läsare, medlemmar, sponsorer och andra strålände samarbetspartner en solig vår och en skräpfri sommar, var än ni rör er. Använd våra sopstationer och ring oss om du märker att något bör fixas eller förbättras. Vi älskar att höra från er.

Ett stort tack vill jag rikta till hela vår personal och de otaliga frivilliga som hjälper oss vid sopstationerna runt om i landet. Ni som år in och år ut gör detta viktiga jobb, helhjärtat och med iver. Ni är beundransvärda.

Här sitter jag och skriver med en 10 km lång skridskotur i ottan bakom mig och som ordförande för HSR:s styrelse. Kunde man ha det bättre? Knappast.

Bengt Westerholm
ordförande för HSR rf:s styrelse

VÅRENS SÄLLE

SIGNALER

I SÄLLES SÄLLSKAP

VÅR GEMENSAMMA MILJÖ

INNEHÅLL

På ytan.....	4
Vårens Sälle.....	6
Sälle tipsar: Allmansrätt.....	9
Presentation av en Sälle-hamn.....	10
Signaler.....	12
På Sälles kompass.....	14
Två ansikten.....	16
I Sälles sällskap.....	18
Primärläckningsutbildningen är en säkerhetsgärning.....	21
Vår gemensamma miljö.....	22
Känner du igen?	25
Sälle-produkter.....	26
Det vattnas i munnen.....	28
Stödjare.....	30
Kontaktuppgifter.....	31

TEXT: Sammanställd av Sälle-redaktionen

/ Okko Salo

2. Snygg Beach är här igen!

I år pågår talkoperioden hela maj, det vill säga 1–31.5.2016. Förutom strandstädning syftar kampanjen till att väcka intresse för nedskräpningen av vattendragen och att samla in information om nedskräpningsituationen på Finlands stränder.

Ett Snygg Beach-talko är ett lätt sätt att kombinera en konkret miljöinsats och en trevlig friluftsdag. Talkoarrangörer kan vara olika föreningar, hobbygrupper, skolor, städer, företag och privatpersoner. Man kan delta genom att anmäla sitt eget strandtalko via kampanjens webbsidor och genom att rapportera in det insamlade skräpet med hjälp av en enkel blankett som finns på webben. www.snyggbeach.fi

/ HSR FI

1. Den förnyade Sälle-tidningen, var så goda!

Nytta, nöje och passion – dessa är ingredienserna i den nya Sälle-tidningen. Vår medlemstidning har redan i många år berättat om vad som händer i föreningen och delat med sig av de färskaste tipsen till alla som rör sig ute till sjöss. Vår förra medlemsenkät visade att den fysiska tidningen fortfarande upplevs som viktig. Även denna sommar kommer det att finnas tid att sitta ute på bryggändan och läsa om aktuella människor och fenomen med miljöanknytning, och om vad ditt medlemskap har betytt för föreningen. Vi hoppas att tidningens nya framtoning och de intressanta artikelserierna ännu starkare än tidigare representerar en livsstil som är gemensam och viktig för alla oss som bryr oss om Finlands vattendrag. Vi vill gärna höra era kommentarer om den förnyade tidningen, så tveka inte att kontakta oss! Soliga lässtunder!

3. Rocco-tjänsten skickar meddelande när havstulpanerna fäster sig

Havstulpaner som fäster sig i båtbottnen är ett välkänt gissel för båtfarare. HSR rf:s kostnadsfria Rocco-tjänst meddelar med ett sms när havstulpanerna fäster sig i Skärgårdshavet och de fortfarande är lätta att få bort.

Efter att larverna fäst sig går det ännu under de närmaste veckorna lätt att få loss dem från båtbottnen. Det är inte nödvändigt att använda giftfärger för att förhindra att larverna fäster sig så länge man håller botten ren med hjälp av mekaniska metoder. Du kan ta Rocco-tjänsten i bruk via HSR rf:s webbsidor. Titta också på vår roliga video över alternativa renhållningsmetoder på adressen:

www.vimeo.com/pssry

4. Notstugan på Trunsö hyrs ut till medlemmarna

HSR rf hyr ut Notstugan på Trunsö i Nagu yttre skärgård till sina medlemmar och andra som besöker skärgården. Trunsö ligger i yttre skärgården och kännetecknas av en mångsidig flora. Notstugan är komplett utrustad för 4–6 personer.

HSR rf har byggt en medlemsbastu, en sophanteringsbyggnad, en diskplats och en takförsedd grillplats på ön samt förnyat torrtoaletterna och anlagt en naturstig som beskriver öns historia och natur. Närmare information och bokningar via HSR rf:s kontor.

5. Hur går det för kampanjen Fixa Flottan?

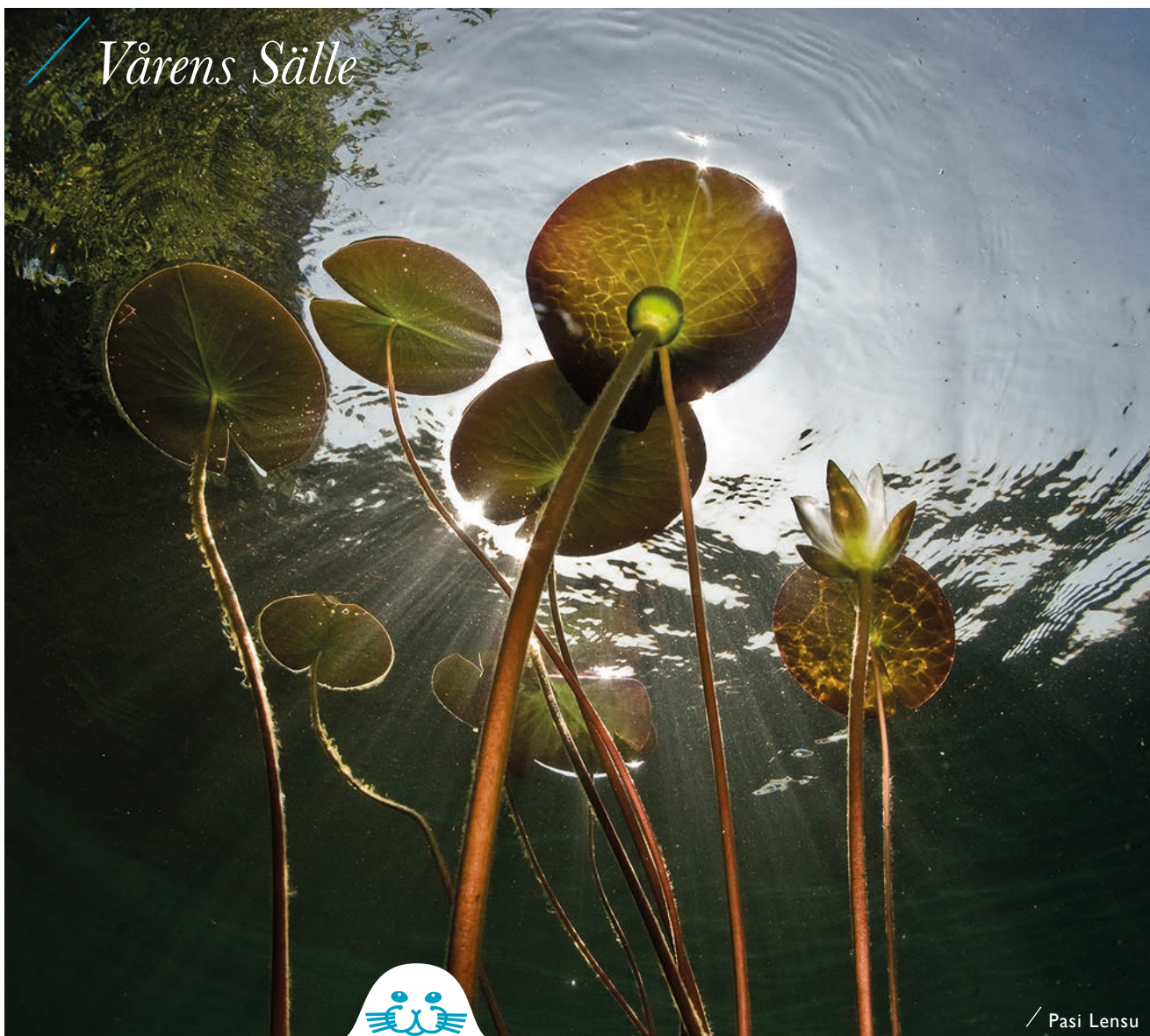
När denna tidning går i tryck har vi fått ihop nästan 70 000 euro. Fantastiskt! Denna summa är dock ännu långt ifrån vårt mål, som är 500 000 euro.

Under den gångna vintern arbetade vi hårt för att få statsfinansiering från riksdagen, men blev tyvärr besvikna alldeles på upploppet. Situationen är dock den att alla fyra servicefartyg behöver bytas ut under de närmaste åren. HSR rf:s styrelse har beslutat inleda processen med att ersätta M/S Roope, vilken enligt beslutet nu inleder sin sista säsong i Skärgårdshavet. Det nya fartyget ses i arbete sommaren 2017. I och med detta hoppas vi också att vår insamling ska ta ny fart. Ett varmt tack till alla er som redan deltagit i insamlingen!

6. Bli kvitt skräpet! – Sommarens separatinsamlingar

HSR rf anordnar tillsammans med lokala aktörer avgiftsfria separatinsamlingar som betjänar sommarstugeägare, båtfarare och permanent bosatta i skärgården.

Skärgårdshavets separatinsamling ordnas inom Sydvästra Finlands verksamhetsområde i Skärgårdshavet i månadsskiftet juli–augusti och i Bottniska viken ordnas en separatinsamling 29–31.7. Information om eventuella andra insamlingar meddelas på HSR rf:s webbsidor. I samband med separatinsamlingarna tas på förhand definierade avfallsslag emot avgiftsfritt.

Naturen som regissör

TEXT: Veera Säilä

Hur blir en film till när naturen får bestämma takten och man bekantar sig med huvudrollsinnehavarna under flera års tid? Marko Röhr och hans filmteam lyckades fånga den vilda finska vattennaturen och skapa en historia som slog tittarrekord och väckte diskussioner om finländarnas förhållande till naturen.

Marko Röhrs barndom bestod av dykning, strövtåg, uppdukade matsäckar, ångbåtskryssningar på Saimen, fjärlssamlade och observationer av fladdermössens nattliga flygfärder i månskenet tillsammans med kompisarna. Röhr, som tillbringat sina barndomssomrar i bland annat Tusby, på Puulavesi och i Punkaharju växte upp till en man som nu är känd som regissör och producent av Finlands mest sedda dokumentärfilm *Sagan om sjön*.

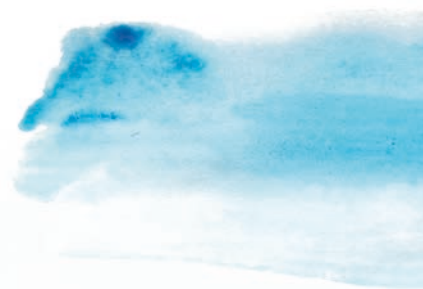
– Hittills i mitt liv har jag inte tillbringat en enda sommar i stan, med undantag av några enskilda sommarjobb i ungdomen. När man vänjer sig vid att flytta ut till landet till och med till veckosluten blir den egna relationen till naturen viktig, berättar Röhr.

Röhr beundrar Finlands mångsidiga natur från södra Finland till Lappland. Och hur årstiderna tillför extra variation. Just årstiderna och de cykliskt återkommande skedena i naturen, såsom doften när marken smälter och andra vårtecken gör alltid lika stort intryck på honom.

Filmen Sagan om sjön låter tittarna uppleva den finländska naturens mest unika skatt, våra sjöar, och avslöjar deras hemligheter och myterna kring dem.

Filmingarna gjordes på land, under vatten och från luften, med hjälp av åtta olika team under tre års tid.

/ Pasi Lensu

EN DOLD VERKLIGHET

Sagan om sjön gör ingen hemlighet av att Finlands vattenmiljö ligger Röhr varmt om hjärtat. Som dykare och båtfarare rör han sig smidigt både på och under vattenytan så gott som året om. Som naturobservatör fascineras han av hur begränsad den tid är som människan kan tillbringa under vattnet och hur begränsad det mänskliga ögats perceptionsförmåga är.

– Trots att jag har dykt sedan jag var 9 år gammal har jag ändå bara sett en liten bråkdel också av Puulavesis vatten, fjärdar, grynnor och vikar. Man kan aldrig se allt i naturen, suckar Röhr.

Den nya 4K-teknik som använts i filmen öppnar en helt ny värld för regissören, kamerateamet och, i förlängningen, för alla som ser filmen. Bildspråket alternerar mellan väldiga vyer från luften till mikroskopiskt små filmobjekt. Regissören är särskilt stolt över den sällsynta lekscenen, där tittaren får iaktta vad som sker inne i fiskens romkorn. Detta är något som inte ens forskarna tidigare har fått bevittna, säger han.

Merparten av filmen har filmats i Saimen, som enligt Röhr är både ett bra och ett dåligt exempel på hur mänsklig aktivitet påverkar våra vattendrag.

– Om man i hela livet bara fick bekanta sig med en enda sjö skulle jag välja Saimen. Den är enorm och innehåller nästan alla insjötyper. Där finns både aldeles klart och eutrofierat vatten och allt däremellan.

”Om man i hela livet bara fick bekanta sig med en enda sjö skulle jag välja Saimen.

DIALOG OCH SAMARBETE

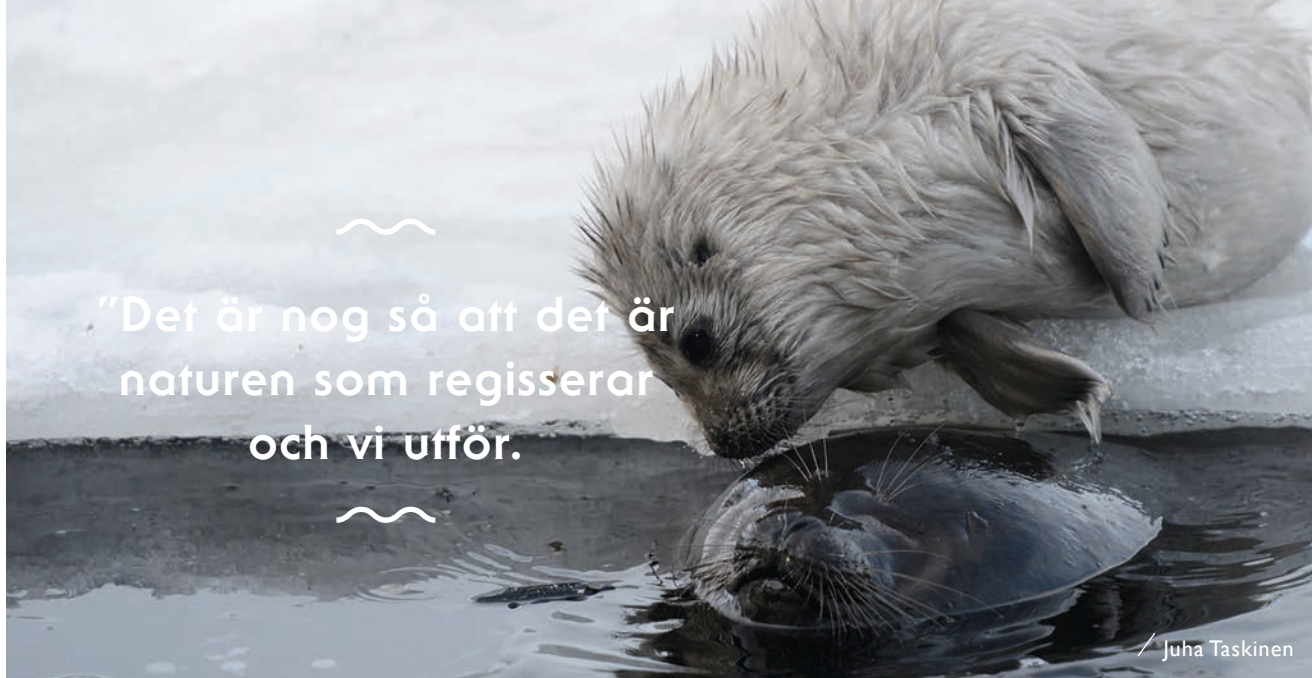
Röhr föredrar att kalla sin naturdokumentär för naturfilm. Sagan om sjön kombinerar finsk naturmytologi med ett dokumentärt bildspråk. Han anser att filmmakarens uppgift är att påverka människornas känslor, att lämna ett emotionellt avtryck.

– Jag vill inte undervisa någon, utan visa upp naturens skönhet och på så sätt väcka en vilja att skydda den.

Att göra en naturfilm skiljer sig i mångt och mycket från traditionellt regissörsarbete. I Sagan om sjön realiserades hälften av ursprungsmanuset. Den andra halvan av verket uppkom under processens gång.

– Att fånga paddornas brottnings var en viktig målsättning för mig som tidigare brottare och det lyckades också, skrattar Röhr.

Varje teammedlem spelar en väldigt stor roll i skapandet av en naturdokumentär. Regissören har ett nära samarbete med filmarna och filmklipparen sätter rytmen på historien. I Sagan om sjön är filmklipparen **Kim Saarniluoto** också andre regissör. Röhrs metod har finslipats under hans

”Det är nog så att det är naturen som regisserar och vi utför.”

Juha Taskinen

25-åriga karriär och är resultatet av ett långvarigt samarbete med kända yrkesmänniskor. Också amatördykare och naturfotografer hjälpte till att göra filmen genom att avslöja otroligt fina platser i Finlands vattendrag.

– Det är nog så att det är naturen som regisserar och vi utför. Det inspelade materialet för sedan en dialog med regissörerna och filmarna. Som en arbetsgrupp går vi igenom materialet med filmarna och löser sådant som fattas.

TILLIT ÄR GRUNDEN FÖR ALLT

Arbetet med djur och natur bygger på tillit. Till filmteamets filosofi hör inga dolda kojor och lockbeten och än mindre att föda upp djur enkom för filmen såsom inom den storskaliga produktionen av naturdokumentärer. I Sagan om sjön är det bara björnarna som filmats från en dold koja. Istället för gömslen sätter man mycket tid på att fånga scenerna och Sagan om sjön tog tre år att spela in. Varje år blev vi närmare bekanta med djuren.

– Våra filmare **Teemu Liakka** och **Hannu Siitoinen** har ägnat flera år åt att bygga upp relationer som bygger på tillit. Med tiden lär sig djuren att filmaren inte är farlig. Dessutom behövs en gnutta tur. På så sätt lyckas man fånga unika scener, såsom när svanungen kommer ut underifrån vingen och när sälkuten vaknar i snöboet.

Sagan om sjön är ett systemverk till Sagan om skogen som kom år 2012. Naturfilmsserien kommer att kompletteras med ett tredje verk. De följande tre åren kommer Röhr och hans filmteam att jobba i en krävande fjällmiljö. När man filmade sjön var det relativt lätt att förflytta sig med bilar

och båtar men nu utlovas en ordentlig vildmarkstur där vintern spelar en stor roll.

– Gubbarna klarar sig nog, men utrustningen kan frysa, påpekar Röhr.

DET HANDLAR OM BESLUTFATTANDE

I Röhrs filmer har den finska naturmytologin fått en viktig roll. Med hjälp av denna ville regissören beskriva människornas forna förhållande till naturen, något som numera tycks ha fallit i glömska. Regissören talar om respekt och om vikten av att människan skulle inse att hon är en del av naturen.

– Vi damp inte bara ner på den här planeten, våra rötter är i naturen, betonar Röhr.

Trots att människan i dag verkar fjärra sig från naturen borde respekten för den bevaras. Detta borde enligt Röhr återspeglas i våra värderingar, vardagliga val och i beslutsfattandet. Med ett strikt ekonomiskt tankesätt riskerar vi utplåna allt.

– Jag är ingen vetenskapsman, så jag ska inte ge några råd, men jag kan sporra! Vi vet nog alla vad som borde göras. Det handlar om beslutsfattande. Alltid kan man göra saker bättre. Väljer vi Sagan om skogen eller Sagan om Talvivaara?

Röhr uppskattar också HSR rf:s arbete och har förlitat sig på de välbekanta Sälle-tjänsterna både i arbetet och på fritiden.

– Det arbete som HSR rf bedriver är just sådana konkreta åtgärder som gör saker bättre, säger Röhr glatt. **S**

Merja Isokoski

HEMMA: i Raseborg **FAMILJ:** två små barn hemma och två ute i världen samt fru och hund **HOBBYER:** fridykning, tennis och annan sport och att samla på antikviteter **VILKET DJUR SKULLE DU VILJA VARA?** saimenvikare

HEMMA: i Raseborg **FAMILJ:** två små barn hemma och två ute i världen samt fru och hund **HOBBYER:** fridykning, tennis och annan sport och att samla på antikviteter **VILKET DJUR SKULLE DU VILJA VARA?** saimenvikare

HEMMA: i Raseborg **FAMILJ:** två små barn hemma och två ute i världen samt fru och hund **HOBBYER:** fridykning, tennis och annan sport och att samla på antikviteter **VILKET DJUR SKULLE DU VILJA VARA?** saimenvikare

SÄLLE TIPSAR

Kan du din allemansrätt?

Med stöd av allemansrätten får du

- röra dig till fots, åka skidor och cykla i naturen, såsom i skogar, på naturängar och på vattendrag och sjöar
- rida
- tillfälligt vistas och övernatta på sådana områden där det är tillåtet att röra sig
- plocka vilda bär, svampar och icke-fridlysta växter
- meta och pilka
- idka båtliv och simma i sjöar och vattendrag samt färdas på isen.

Med stöd av allemansrätten får du inte

- orsaka olägenheter för markägarens markanvändning
- röra dig på gårdsplaner, planteringar och odlade åkrar
- fälla eller skada levande träd
- ta torra eller kullfallna träd
- ta mossor eller lavar
- göra upp öppen eld på annans mark
- störa hemfriden, exempelvis genom att slå läger alltför nära en bostad eller genom att föra oväsen
- skräpa ner i naturen
- köra ett motorfordon i terrängen
- störa eller skada fågelbon och fågelungar
- störa djur, och
- fiska och jaga utan vederbörliga tillstånd
- låta hunden springa utan koppel på allmän badstrand, lekpark eller -område för barn, preparerat skidspår eller idrottsanläggning
- ha hunden utan koppel i tätort, på en motionslinga eller på annans mark
- ens på egen mark låta hunden röra sig utan koppel under tiden 1.3–19.8.

Mera om allemansrätten finns på www.utinaturen.fi/allemansratten.

/ Presentation av en Sälle-hamn

~

”Symbolen för Sälle-hamnar
berättar för våra kunder att hos
oss fungerar allt.

~

Trivsamt rastplats i Vuoksen

TEXT: Heli Annala

Jokiasema i Joensuu har i snart 25 år erbjudit båtfarare ett ställe att övernatta. De mångsidiga tjänsterna och den livfulla stämningen gör det möjligt att bedriva verksamhet året om.

Jokiasemas insjöläge i Vuoksen är idealiskt både för dem som är på väg norrut och den som ska söderut. Söderut öppnar sig Saimens vatten och hamnar och längs vägen kan man njuta av ett landskap präglat av stora fjärdar, såsom Pyhäselkä och Samppaanselkä. Norrut fortsätter färden längs Pielis älv ända fram till Pielisjärvi eller varför inte ännu längre norrut? Jokiasema är en ypperlig plats för att tanka och proviantera i närbutiken. Just hamnens läge nära mynningen av Pielis älv är en av dess stora fördelar, enligt hamnföretagaren **Arto Romppanen**.

– Pielis älv är sevärd och inte närapå så krävande som man i allmänhet tror. Men om man rör sig med en hög segelbåt är det ändå bra att vara uppmärksam på älvens höjdbegränsningar, påminner Romppanen.

Till Jokiasema finns det också goda vägförbindelser så hamnen lämpar sig utmärkt som ett ställe där man kan byta besättning. I hamnen finns också båtförvaring, vilket möjliggör flexibilitet när man planerar sin resa. Man kan lämna båten i hamnen i exempelvis en vecka och fortsätta färden senare under sommaren.

AKTIVITETER OCH FRIDFULL NATUR

I Jokiasemas hamn finns förutom tio gästplatser även permanenta båtplatser och mångsidiga hamntjänster. Förutom i egen båt kan man också övernatta på caravanområdet. På restaurangterassen, som förnyades inför förra säsongen, erbjuds god mat och caféets egna bakelser.

I Jokiasema finns också aktiviteter för dem som är på jakt efter en aktiv semester. I anslutning till hamnen verkar ett paddlingsällskap som erbjuder paddlingsutfärder av olika längd. Barnen jublar över områdets lekplats och husdjursgården, där man sommartid får träffa på getter, höns, tuppar och till och med kalkoner. I hamnen kan man också förhandsboka en kryssning med M/S Wilma för att inspektera även mer avlägsna besöksmål.

– Oftast är önskemålet att M/S Wilma ska styra kosan mot Rouhi i Libelits, där man driver gårdsbruksturism, men det är upp till kunden att välja destinationen, berättar Romppanen. Inte ens till vintern tystnar Jokiasema. Vintertid kan hamnens tre bastur och restaurangen hyras för privata tillställningar. Jokiasemas båtar tar också med resenärer ut på kryssningar ända tills isen lägger sig. Restaurangen öppnar sina dörrar den första vårdagen 1.3 och stänger för vintern först i slutet av oktober.

TRUMFKORT: INSJÖARNAS RENHET

Jokiasema har varit en Sälle-hamn ända sedan hamnprogrammet startade.

– När man kommer till Jokiasema lägger man genast märke till symbolen för Sälle-hamnar. Den berättar för våra kunder att hos oss fungerar allt, berättar Romppanen.

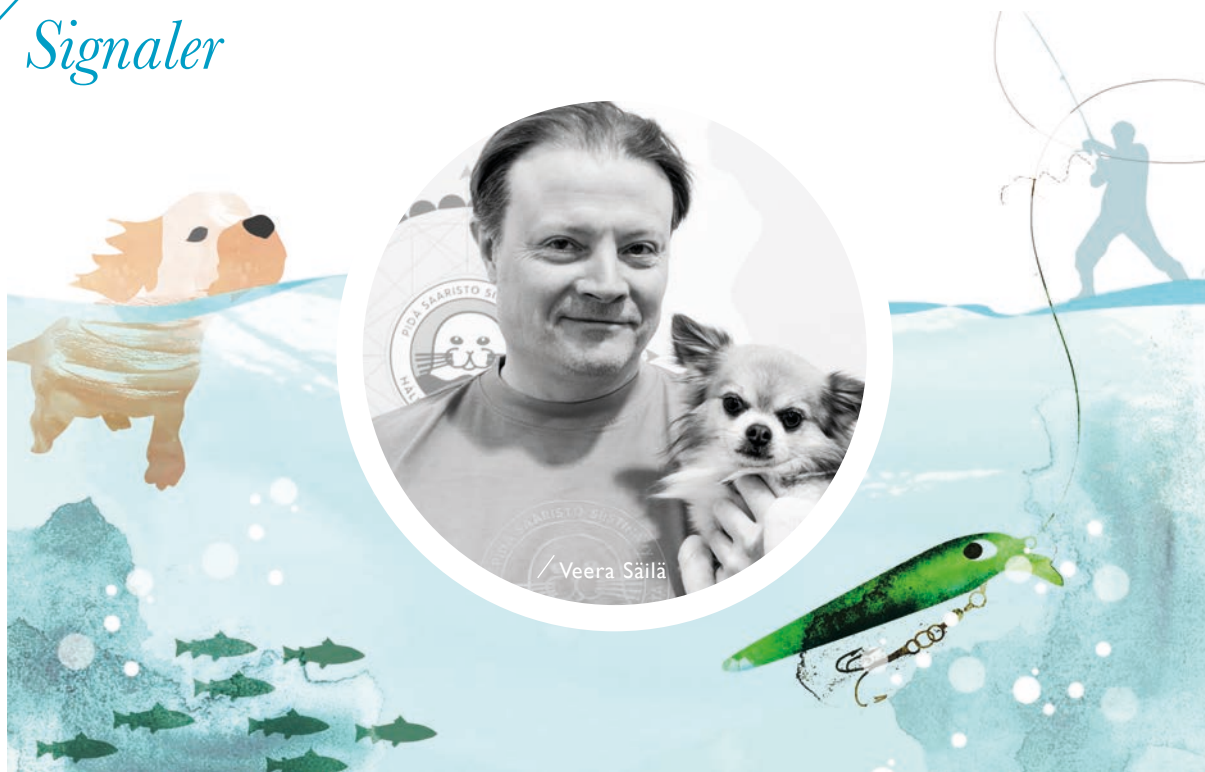
Även HSR rf:s övriga verksamhet är av stor betydelse för Jokisatama. Arto Romppanen betonar särskilt de rena vattnen och områdets lugn som faktorer som lockar besökare.

– Området har mycket rena vatten och i insjöarna förekommer inga alger eller havstulpaner som fastnar under båten. På insjöarna råder det dessutom alltid ett visst lugn och trots att hamnen inte tar emot reservationer får besökare alltid plats i hamnen. **S**

— Elena Vekki

*Området har så rena vatten
att inte ens havstulpaner fäster sig
på båtbottnen.*

Kari Hietalahti

På bilden: en 51-årig skådespelare, manusförfattare och flugfiskare samt chihuahuan General Pancho

TEXT: Veera Säilä

Vad betyder naturen för dig?

Speciellt vattendragen är viktiga för mig. Hela min barndom har jag bott vid stranden av Saimen och även nu i Helsingfors har jag sökt mig nära havet. Havet har förblivit mer främmande för mig än insjöar och åar, men i samband med att jag gjort fiskeprogram har jag fått bekanta mig även med det. Min egen båt väntar vid stugan i Enonkoski och dessutom har jag en båt i Östersjön tillsammans med Tommi Korpela. Vi brukar syssla med flug- och öringsfiske. Ibland brukar jag också fiska med General Pancho, han tycker om att simma i sötvatten i sitt flexikoppel.

Favoritplats bland Finlands vattendrag

Min etta är alltid Saimen och min favorithamn är Oravi. Saimen är som ett litet hav och påminner om skärgården. Det är också i dessa utfärds- hamnar som jag först blev bekant med Sälle-märket. Det är viktigt att skydda Saimens värdefulla natur för där lever saimenvikaren, förstås, men även saimenrödingen och saimenlaxen, som är nästan helt utrotade.

Vems signaler skulle du vilja höra i nästa nummer av Sälle?

Jag vill ge stafettpippen vidare till **Jasper Pääkkönen**, han har säkert mycket att säga om skyddet av våra vattendrag. **S**

Vilket missförhållande i fråga om miljön skulle du vilja uppmärksamma mer?

Förutom Saimen tycker jag om åar, eftersom jag sysslar med flugfiske. Jag vill därför tala för strändernas skick och skyddet av åarna. Det vore viktigt att riva dammar så att vandringsfiskarna kan ta sig upp för att leka. Största delen av dammarna är bara historiska kvarlevor och numera överflödiga. De hindrar vandringsfiskarnas årliga strävan att komma tillbaka till sina förfäders födelsetrakter. Jag skulle också förbjuda nätfiske. Jag hoppas att människorna skulle lära sig att fiska på ett mer hållbart sätt.

Ditt löfte till naturen

Vattenskyddet är min mission. Jag tänker arbeta för att dammarna ska avvecklas och skydda fiskstammarna. Jag hoppas att de som kommer efter oss också ska kunna utöva ett selektivt fiske. Genom att skydda fiskstammarna skyddar man också vattendragen.

Bella 700 RAID

42 400 €

Pit. 6,65 m. Lev. 2,60 m. Syv. 0,65 m.
Makuusijoja 2. Kantavuus 8 henkeä.
LUJITEMUOVI-KERROSRAKENTEINEN
retki-, kalastus- ja yhteysve
Teho 115-200 hv.

VALMISTAJA
BELLA-VENEET OY
www.bellaboats.fi

Willy's 650

Pit. 6,50 m. Lev. 2,50 m. Paino n. 850 kg.
Kantavuus 8 henkeä. CE/C
LUJITEMUOVI-KERROSRAKENTEINEN
kalastus- ja yhteyskäyttöön
Teho 70-150 hv.

VALMISTAJA JA PÄÄMYYJÄ
WILLYS BOATS KB
Pietarsaari, puh. 040 753 6359, hannu.fi

Buster Magnum E (E-se

Pit. 6,43 m. Lev. 2,47 m. Syv. 0,37 m. Paino 1 050 kg.
Kantavuus 8 henkeä. CE/C

ALUMIINIRUNKOINEN 2-pulpettinen avovene.
Teho 100-225 hv. Nopeus 46 kn.

VALMISTAJA
INHAN TEHTAAT OY AB / BUSTER BOATS
puh. 029 170 2550, info@busterboats.com, www.buster.fi

Quicksilver Captur 675 Pilothouse

alk. 36 250 €

illa.

49 700 €

marine.fi

alk. 35 600 €

Pit. 6,40 m. Lev. 2,40 m. Syv. 0,45 m. Paino 1 250 kg.
Makuusijoja 3. Kantavuus 7 henkeä. CE/C

LUJITEMUOVINEN käsinlaminoitu uppoamaton hyttivene tilavalla peräkannella.
Kalastukseen, yhteysveneeksi, retkeilyyn ja ammattikäyttöön.
Teho 90-200 hv. Nopeus 36 kn/150 hv.

VALMISTAJA
AMT-VENEET OY
Kontiolahti, puh. 020 775 7200, info@amtboats.fi, info@brandt.fi, www.amtboats.fi

VENE

50

KAIKKI VENEILYSTÄ
1966-2016

VUOTTA

VENEILYKATSAUS 2016 NYT MYÖS VERKOSSA:

VENELEHTI.FI

JAJAOSSA KÄVIJÖILLE KESÄN JA SYKSYN SUURIMMISSA VENENÄYTTELYISSÄ!

／ På Sälles kompass

Rutter och stigar

TEXT: Sammanställd av Sälle-redaktionen

／ Tapio Matikainen

För vänner av paddling finns det många evenemang och fantastiska leder att se fram emot, både i insjöarna och i skärgården.

／ Jorma Repo

Under krigstiden byggde försvaret i Saimen på vattenområden som befästes genom att man utnyttjade smala sund och holmar.

Sommaren i kajak

SUOMI MELOO -EVENEMANGET

Den erfarna paddlaren väljer Suomi Meloo (Finlandia kanotstafett) som anordnas 11–17.6. Suomi Meloo är en glad kanotstafett, under vilken man paddlar en sträcka på över 500 kilometer. Längden på de enskilda etapperna varierar mellan tio och 40 kilometer. Genom att anpassa antalet lagmedlemmar och etapper kan varje lag göra paddlingen lagom utmanande.

NAGU SKÄRGÅRD

För dem som uppskattar havet och dess fridfulla stämning har Nagu skärgård lämpliga paddlingsleder. Kajaken kan antingen sjösättas redan på Stor-Nagus sida och om man vill ha en kortare rutt på kompassen startar man från Lill-Nagu. I skydd av öarna och holmarna tar man sig lätt och behagligt till Pensar Syd. Och om magen kurrar efter paddlandet lönar det sig att äta Pensar Syds bryggmiddag. Du kan också övernatta där och fortsätta färden först följande morgon.

Kongonsaari Salpabas

I södra ändan av Kongonsaari i Pihlajavesi finns en av Salpalinjens baser, med insprängda bergsgrottor och stridsvärn från 1940-talet. Salpabasen blev aldrig klar, men man hann ändå gräva ut en grotta. Grottrummet skulle kunna inkvartera 30 män och två maskingevär. Avsikten var att eldgivningen från artilleribasen mitt på ön skulle ledas från den eldledningsbas som sprängts in i öns bergskrön.

Genom att följa en cirka 400 meter lång stig kan man även idag bekanta sig med Pihlajavesis fascinerande grotta (61°39,44' 29°05,38') och Salpabasen på Kongonsaari. Landskapen är vackra, men lämpar sig inte för rörelsehindrade. Det är bra att utrusta sig med en ficklampa med tanke på grottan. På stranden finns en brygga och en infotavla med omfattande information om Salpalinjen. Detta är ett fint och intressant besöksmål nära Nyslott!

/ Tuija Warén

En naturstig leder från sjöbevakningsstationen till fyren och fyrstranden.

/ HSR rf

Hemligheten bakom Vänös charm är den mångsidiga naturen och de vänliga invånarna.

Valsörarna

Ögruppen Valsörarna ligger i Kvarkens yttre skärgård. Det viktigaste landmärket är den 36 meter höga järnfyren. Fyren är byggd 1886, och är ritad av samma arkitektbyrå som senare planerade Eiffeltornet i Paris.

I huvudöns hamn finns en brygga, sopstation och torrtoalett. Besökarna kan också ta en tur längs den 2 km långa naturstigen. Den naturvetenskapliga föreningen Ostrobothnia Australis har sedan länge haft en biologisk station på ön.

Ön är också känd för händelser under Finska kriget. Den ryska armén under ledning av **Barclay de Tolle** marscherade över vårisen för att inta Umeå. Fälttåget lyckades, men attacken mot Sverige avbröts. Cirka 400 ryska soldater dog under marschen som försiggick i upp till 30 graders kyla. Invid naturstigen finns ett minnesmärke vid den plats där benen från de döda samlats.

Världsarvsobjektet i Kvarkens skärgård fyller 10 år i år. Mer information om området: www.kvarken.fi.

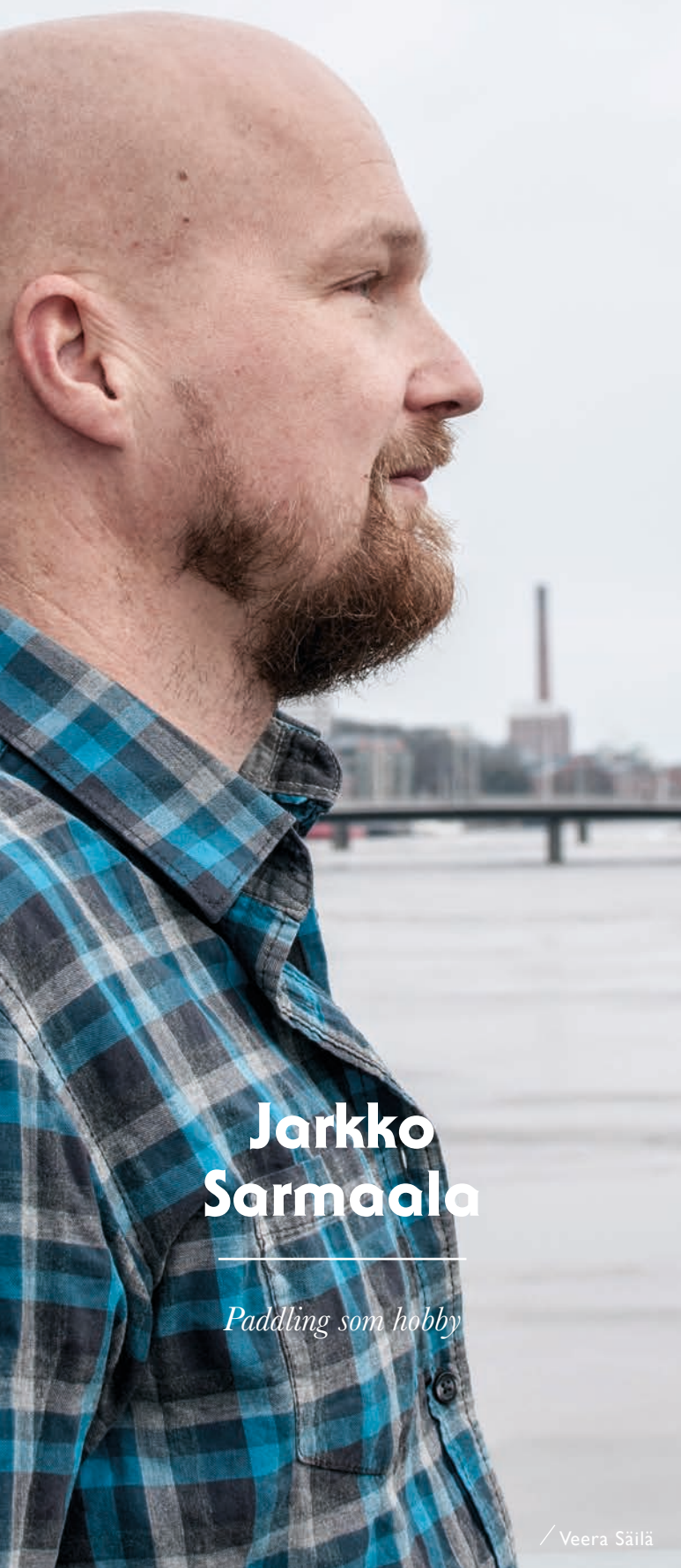
Medlemsrekommendation: Vänö

Jag har en stuga i den yttre skärgården och Vänö är varje sommar ett återkommande och glatt inslag i min semester. Vänö ligger i Kimitoöns kommuns yttre skärgård. Det går lätt att ta sig dit med förbindelsebåten MIS Stella från Kasnäs. Om man rör sig med egen båt är Vänö, med sina tjänster som upprätthålls av HSR rf, ett utmärkt ställe att ta i land på. I anslutning till hamnen finns sommarbutiken och restaurangen Strandhugget. Efter inköpen kan man stanna ett slag och botanisera bland den lilla loppmarknadens utbud eller njuta av sommaren på terrassen och ta något att dricka eller en glass.

*På Vänö hittar du också ett kulturhus där det anordnas evenemang, ett litet kapell och en förtrollande naturstig som går genom vackra ängar, lundskogar och den steniga stranden. På Vänö verkar den aktiva föreningen Vänö Vänner som anordnar olika evenemang: allt från barnklubbar och träbåtsdagar till midsommarkdanser och Vänö Rock. Och forneldarnas natt utgör höjdpunkten bland de mörka augustikvällarna. Med skärgårdshälsningar, HSR rf:s medlem **Julia***

PS. Det är också värt att nämna att man kan meta upp saftiga abborrar från bryggan där förbindelsebåten lägger till.

/ *Två ansikten*

**Jarkko
Sarmaala**

Paddling som hobby

/ Veera Säilä

PÅ YTAN OCH

TEXT: Veera Säilä

Det är tidigt i mars. Isen har just gått från stranden på Runsala i Åbo, och Jarkko Sarmaala planerar redan en veckoslutsutfärd till sjöss. Han började paddla då han för cirka tio år sedan flyttade till Åbo.

– Segling hör sommaren till, men när man paddlar kan man röra sig till sjöss från tidig vår och ända fram tills isen lägger sig. När man är ute med båt får man syn på många fascinerande platser, såsom små holmar och klippor. När jag paddlar har jag möjlighet att utforska dessa områden, beskriver Sarmaala.

Sarmaala gör i allmänhet veckoslutsutfärder och då kan avfärden vara ganska spontan. Han packar ryggsäcken, tältet och kajaken i bilen och styr kosan exempelvis mot Gustavs eller Kasnäs, till söder om Hitis – till områden där även sälarna trivs. Båtlederna undviker han.

Han väljer alltid ut de öar där han övernattar med omsorg. I egenskap av någon som sett många stränder påminner han folk om att städa upp efter sig – och även cigarettfimparna. Själv deltar han också årligen i städ-kampanjen Snygg Beach som anordnas av HSR rf.

– Jag åker runt och undersöker öarna och holmarna. Det finns inte två som är likadana, utan var och en har sitt eget ekosystem. En gång hittade jag en konstig liten ö bakom fasta Åland. Där växte låga buskar som var fulla av hackspettar.

Sarmaala har alltid med sig en vattentät pocketkamera för att bland annat kunna fota de djur han stöter på.

– Det var en minnesvärd stund när jag sent på hösten höll på att paddla mot Vänö. Jag gled tyst med vågorna när en säl lyfte på huvudet alldeles framför kajaken. Där tittade vi på horisonten, sida vid sida, ända tills våra blickar möttes och sälen fortsatte sin färd.

När man paddlar är man utlämnad till naturen och eftersom man sitter 10 cm under vattnet befinner man sig nära vattenytan. Sarmaala beskriver hur man samarbetar med vågorna.

– När jag paddlar märker jag ofta att jag slutit ögonen. Jag lyssnar till vågornas rytm med hela kroppen. Det är en verklig övning i ödmjukhet och man börjar fundera över livet. Det är ett bra sätt att få distans till vardagen och återvända till det allra mest grundläggande.

Paddling är också bra för överkroppens stödmuskler och lämpar sig bra exempelvis som motvikt till ett stillasittande arbete. Sarmaala uppmanar alla intresserade att inte vara blyga utan ta kontakt med ett lokalt paddlingssällskap. Där kan man på ett förmånligt sätt bekanta sig med grenen och hitta en kajak som passar en själv.

”När jag paddlar märker jag ofta att jag slutit ögonen. Jag lyssnar till vågornas rytm med hela kroppen.

UNDER YTAN

Riikka Tevali hittar man försjunken i arbetet med sin doktorsavhandling om vårt undervattenskulturarv. Ända sedan liten har hon varit intresserad av historia och av havet och hon blev färdig marinarkeolog år 2010.

Vår historia slutar inte vid strandbrynet. Marinarkeologin, precis som den övriga arkeologin, undersöker människans förflutna, men den fokuserar särskilt på skeppsvrak, fiskeanordningar, broar, försvarsutrustning och andra element som berättar om mänsklig kultur med marin anknytning. Forskningsarbetet under vattnet är förvisso långsammare och kräver noggrannare planering.

– Jag njuter av friden under vattnet. Till exempel när jag undersöker vrak går jag helt in i den världen och funderar över hur fornlämningen kan ha sett ut för hundratals år sedan.

Tevali gick från arkeologi till att börja specialisera sig på marinarkeologi efter att ha gått en dykarutbildning för forskare. Hon har arbetat bland annat hos museiverket och även för företag som bedriver forskning.

När det kommer till människans historia är Tevali särskilt intresserad av medeltiden vid kusterna.

– Då skedde en enorm utveckling när människan tog steget in i den tid vi nu lever i. På basis av fynd såsom till exempel keramik kan man exempelvis dra slutsatser om hur ritualer i samband med måltider har kommit från Europa till Finland, beskriver Tevali.

Under vattnet bevaras allt bättre. Också på stugstränder och i strandvattnen kan man enligt Tevali hitta en massa intressant material och hon hoppas också att folk skulle bli intresserade av att utforska sitt områdes historia.

– Vraket upplevs lätt som spöklika och man vill muddra bort dem. Men när man får höra mer om objektet förändras attityderna och objektet blir en del av den egna strandens värdefulla historia.

I Finland finns det fina undervattensparker för dykning. Om man är intresserad av undervattensobjekt uppmuntrar Tevali en att gå med i ett dyksällskap på den egna orten.

– Utanför Helsingfors finns exempelvis vraket av ett krigsskepp från 1700-talet vid namn Gustav Adolf, och runt omkring det finns informationstavlor och man har märkt ut rutter. Också i Blåmusslans naturum i Kasnäs finns det en park där man även kan snorkla.

I sitt arbete uppmärksammar Tevali även vattnets tillstånd och renhet. Vissa år kan dykaren komma till ett bekant vrak och träffa på flundror och maneter medan de ibland försvinner för långa perioder och det enda man stöter på är en grumlig gröt av alger. På stränderna blir även skräpmängderna tydliga.

– Människorna borde vara mer omsorgsfulla! Skräp, och i synnerhet plastskräp, kommer inte att vara till glädje för någon i framtiden – inte ens ur ett forskningsperspektiv. De bryts bara sönder i små partiklar och hamnar till slut också i oss människor. **S**

”Till exempel när jag undersöker vrak går jag helt in i den världen och funderar över hur fornlämningen kan ha sett ut för hundratals år sedan.

**Riikka
Tevali**

Marinarkeolog till yrket

/ Merja Isokoski

/ I Sälles sällskap

Jenny Gustafsson, koordinator för Snygg Beach-projektet, samlar skräp i Nagu färjhamn

Där ån flyter fram

TEXT: Jenny Gustafsson

Våren känns i ansiktet och solen värmer redan skönt. Snön smälter och fläckar av bar mark börjar titta fram. Också skräp börjar titta fram i diken, i branter och på stränder.

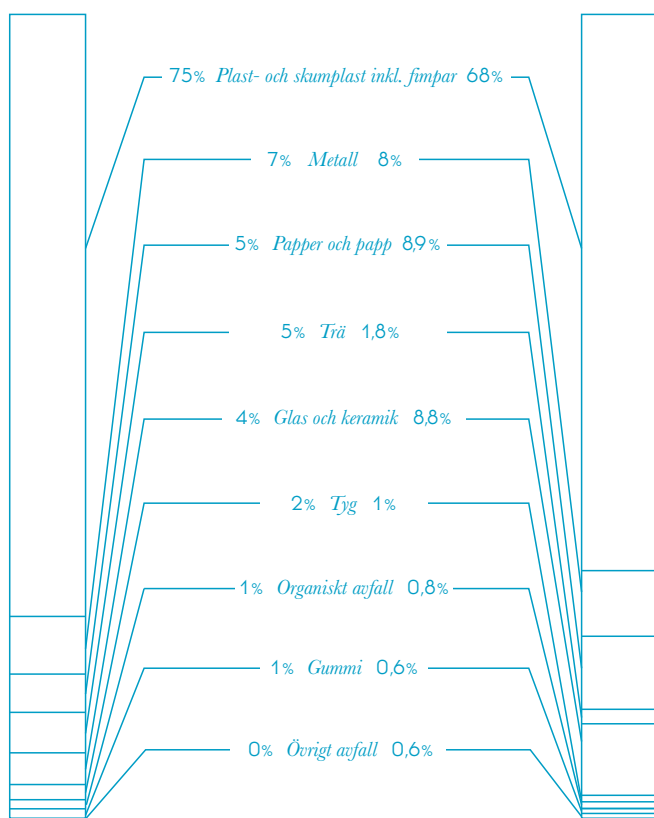
Östersjöns avrinningsområde – det område därifrån Östersjön får sitt vatten – är större än man först kunde gissa. Längs Östersjöns kuster ligger 9 stater, men avrinningsområdet omfattar 14 stater. Från avrinningsområdena transporteras såväl skräp som näringsämnen, och till och med gatudammet inverkar på föroreningen av havet.

Skräpet färdas långa vägar. Enligt vissa uppskattningar sjunker 70 % av det skräp som hamnar i havet till botten, 15 % förblir flytande på ytan och 15 % driver i land. Man har också försökt klarlägga och kartlägga varifrån skräpet härstammar och uppskattningsvis 80 % av skräpet kommer från landbaserade källor medan 20 % av nedskräpningen sker ute till havs.

UTREDNINGAR FÖR EN RENARE MORGONDAG

Åtgärdsplaner och andra metoder för att förhindra nedskräpningen kan implementeras först när man har mer kunskap i frågan. Det behövs information om vilket slags skräp som hittas på stränderna, på havsbotten och i havet, hur skräpet hamnar i vattendragen, vilken roll åarna har och hur skräpet påverkar miljön. Med tanke på detta behövs undersökningar och utredningar. Och när man talar om Östersjön krävs gränsöverskridande verksamhet för att skydda vår gemensamma miljö.

Uppföljning av nedskräpningsituationen är också viktig och i själva verket någonting som förutsätts av staterna. Östersjön har ett eget uppföljningsprogram i Finland, vilket utgör en del av implementeringen av EU:s havsstrategi-direktiv. Syftet med direktivet är att uppnå ett gott miljötillstånd för Europas hav. Till uppföljningen av Östersjöns tillstånd hör bl.a. även uppföljning av eutrofieringen, förekomsten av främmande arter, miljögifter, marina däggdjur, fåglar och fiskar. Information och resultat inrapporteras av flera olika forskningsinstitut och även medborgarna

Marlin skräpfördelning i Finland 2012–2013

Snygg Beach skräpfördelning på Östersjöns stränder 2014–2015

bidrar med sina observationer. Detta arbete koordineras av Finlands miljöcentral. Finlands uppföljningsprogram för Östersjön koordineras tillsammans med de övriga kuststaterna kring Östersjön inom ramen för HELCOM-samarbetet. Med hjälp av uppföljningsprogrammet kan man mäta hur väl miljömålen realiserats och i vilken utsträckning ett gott miljötillstånd för havet uppnåtts. Östersjöns tillstånd utvärderas vart sjätte år. På basis av dessa uppskattningar utarbetas åtgärdsplaner för havsvården, där man föreslår åtgärder som korrigerar och förbättrar tillståndet. Den nyaste åtgärdsplanen färdigställdes 2015, det vill säga förra året.

ALLA KAN GÖRA NÅGONTING

Häll Skärgården Ren rf har aktivt verkat för att förhindra nedskräpningen av vattendragen och öka medvetenheten. De städningar i utredningssyfte som inleddes våren 2012 pågår ännu i form av uppföljande städprojekt.

Från och med våren 2014 har man också velat engagera medborgarna med hjälp av kampanjen Snygg Beach. Kampanjen genomförs även våren 2016 och skräpproponter önskas då i synnerhet för åarnas och insjöarna del. Medborgarobservationer är viktiga i allt slags utrednings- och uppföljningsarbete. Sedan år 2015 har städprojekt i syfte att följa upp nedskräpningen finansierats av Finlands miljöministerium.

I världen finns inget "borta". Skräpet kanske inte syns, men allt skräp hamnar någonstans och ofta också i våra vattendrag. För att förhindra nedskräpning krävs att medborgarna blir medvetna, att företagen engagerar sig (exempelvis för att effektivisera återvinningen av förpackningar) och att kommuner och stater vidtar åtgärder för att styra uppkomsten, återanvändningen och återvinningen av avfall. Hur nedskräpningen uppstår och dess effekter kan styras med hjälp av sektor- och gränsöverskridande samarbete. Skräpet känner inga gränser. **S**

Projektet Blastic syftar till att kartlägga hur plastskräpet färdas och att öka medvetenheten om nedskräpningen i Östersjöområdet.

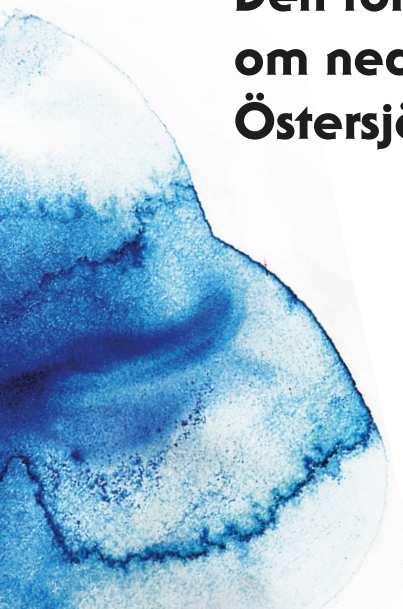
Plastavfallet på spåren

Inom ramen för det EU-finansierade projektet BLASTIC försöker man hitta korrekta och fungerande metoder för att följa upp hur plastavfallet färdas och för att förhindra att plastavfall hamnar i havet. Åbo är pilotobjekt för Finlands del, HSR rf är med och sköter uppgifter som syftar till att öka medvetenheten om projektet och Finlands miljöcentral sätter ihop en databank om ämnet. I projektet deltar även forskningsinstitut från Sverige, Estland och Lettland, tredje sektorns organisationer och städer som fungerar som pilotobjekt. Med hjälp av uppgifterna vill man ta fram instruktioner för uppföljningen och preventionen av nedskräpningen, där regionala skillnader också har beaktats.

BLASTIC 2016–2018-projektet finansieras ur programmet Central Baltic Programme 2014–2020. Projektets totala budget uppgår till 1 016 555,50 euro, varav Europeiska regionala utvecklingsfonden står för 784 522,46 euro. **S**

Den första faktaboken om nedskräpningen av Östersjön

När HSR rf informerar och diskuterar med medborgarna har man noterat att informationen om nedskräpningen av Östersjön är splittrad och bristfällig. Under år 2017 utkommer en faktabok om nedskräpningen av Östersjön med titeln **Skräppost – Medborgarens faktabok om havens nedskräpning**. Författare är **Hanna Haaksi** och **Jenny Gustafsson** från Häll Skärgården Ren rf och **Outi Setälä** och **Maiju Lehtiniemi** från Finlands miljöcentral. I en och samma bok kommer man att samla den tillgängliga informationen om nedskräpning, redogöra för särdragen hos Östersjöns känsliga ekosystem, kullkasta rådande missuppfattningar om Östersjöns tillstånd och berätta om nedskräpningens skadeverkningar. **Ålandsbankens Östersjöprojekt** beviljade i början av 2016 ett bidrag på 20 000 euro för bokprojektet. **S**

Varifrån
kommer
skräpet?

/ HSR rf

/ HSR rf

Källorna till nedskräpningen har i enlighet med UNEPs riktlinjer (United Nations Environment Programme) kategoriserats enligt följande:

- turismrelaterat skräp: skräp, förpackningar till mat och dryck, fimpar och strandleksaker som lämnats på stränderna
- avloppsrelaterat skräp: dagvatten, reningsverkens förbiledningar (längs åar eller direkt ner i havet), skräp från gatan, sprutor
- fiskerelaterat skräp: spöknät som lossnat av misstag eller dumpats avsiktligt
- sjöfartsrelaterat skräp (från båtar och fartyg) som dumpats medvetet eller oavsiktligt. **S**

Primärsläckningsutbildningen är en säkerhetsgärning

OM DET BÖRJAR BRINNA – TITTAR DU BARA PÅ ELLER KAN DU AGERA?

I praktiken är det möjligt att med hjälp av primärsläckning få bukt med alla bränder som kan bryta ut i hemmet och kunskaper om primärsläckning är viktiga också när man är ute med båt eller ägnar sig åt friluftsliv. Primärsläckning kan förhindra stora materiella skador och i bästa fall rädda människoliv, men man har bara ett par minuter på sig från det att elden brutit ut.

LokalTapiola har under årens lopp låtit kontrollera handbrandsläckare vid sina släckarkontroller – förra året kontrollerades nära 60 000 handbrandsläckare. En handbrandsläckare måste kontrolleras årligen om den varit utsatt för fukt, vibrationer, temperaturväxlingar eller minusgrader. Såsom exempelvis i båten, där det är obligatoriskt att ha en handbrandsläckare.

Förutom dessa kontroller har man nu även kört igång med kampanjen Hjälteskolning, där 100 000 finländare erbjuds kunskaper i primärsläckning.

– Nu är det dags att ta nästa steg och se till att folks släckningskunskaper är i skick. I sista hand är det fråga om att varje finländare kan skydda sitt eget och nära anhörigas liv, säger projektledare **Antti Määttänen** vid LokalTapiola.

KUNSKAPER SOM GÖR DIG TILL EN VARDAGSHJÄLTE

Under år 2016 anordnas hjälteutbildningar runt om i landet. Information om tider och platser och om hur man anmäler sig hittar du på adressen www.hjalteskolning.fi. Kalendern kompletteras kontinuerligt. De som avlagt teoridelen och de praktiska övningarna får ett officiellt ASI-kort, som är i kraft 5 år.

– Utbildningen är till stor nytta. ASI-kortet kan också vara till nytta på arbetsmarknaden, t.ex. för en ung arbetsökande, fortsätter Määttänen.

HUNDRA GÄRNINGAR

– HJÄLTESKOLNINGEN ÄR NUMMER 1

I år kommer LokalTapiola att göra 100 gärningar för säkerhet och välmående, eftersom vi vill göra finländarnas liv tryggare och friskare. Hjälteskolningen är den första av dem.

– Vi vill betona konkreta åtgärder som gynnar säkerheten. Primärsläckningsutbildningen är en säkerhetsgärning med vilken vi avsevärt kan förbättra säkerheten i vardagen och ge folk redskap för sin livshantering. **S**

SAMARBETET MELLAN LOKALTAPIOLA OCH HÅLL SKÄRGÅRDEN REN RF FORTSÄTTER LokalTapiola är Håll Skärgården Ren rf:s partner för en ren miljö och en skräpfri natur. Inom ramen för samarbete genomförs bland annat städkampanjerna Snygg Beach.

REN BOTTEN, RENARE HAV

TEXT: Jenny Gustafsson

Den annalkande sommaren och vatten som inbjuder till bad väcker igen tankar om Östersjöns tillstånd. Många vet redan att Östersjön eutrofieras av fosfor och kväve. Tyvärr är dessa inte de enda kemikalier som hamnar i havet till följd av mänskliga aktiviteter. En av källorna till kemikalieutsläpp är de antifoulingfärger som används på båtbottnar.

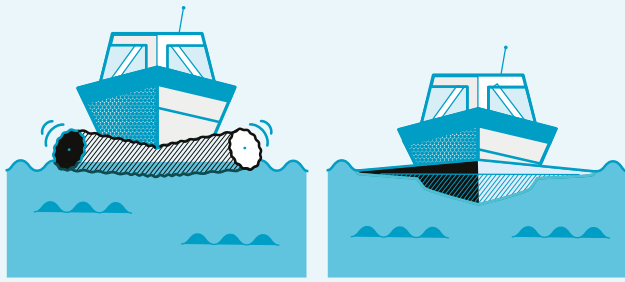
Trots att färgerna är tillåtna innebär inte detta att de skulle vara ofarliga för miljön. Dagens antifoulingfärger innehåller koppar och zink, vilka används som biocider mot bland annat havstulpaner. Dessa ämnen har lagts till uttryckligen på grund av sina giftiga egenskaper. Kemikalierna påverkar bland annat organismernas tillväxt och förökning. Koppar fungerar som den huvudsakliga biociden och zink förstärker effekten. Förhöjda kopparvärden – över EU:s tillåtna kvalitetskriterier för vatten – har rapporterats på många håll i vattenområden vid småbåtshamnar.

GAMLA KEMIKALIER FORTFARANDE ETT BEKYMMER

Ända fram till 1989 fick man lägga till olika organiska tennföreningar i färgerna och dessa färger fick användas ända fram till 1991. Ämnena har varit förbjudna i snart trettio år och ändå hittas de ännu på båtbottnar och i jordmånen.

Åren 2014 och 2015 genomförde Håll Skärgården Ren rf ett projekt för att klarlägga miljöfördelarna med en båtbottnentvättplats, där man tvättade båtbottnar på en separat och för ändamålet avsedd plats. Tvättvattnet samlades upp och leddes genom olika reningsfaser och vattenprover togs under alla faser. Resultaten från analysen av vattenproverna var chockerande. I proverna förekom väldigt stora mängder TBT och i synnerhet TPhT. Mängden koppar och zink var också betydande.

Den tennförening som det forskats mest om är TBT och man vet att den är mycket giftig för vattenlevande organismer och att den orsakar hudirritationer och irriterade luftvägar hos människor. TBT:s effekter på vattenlevande organismer har undersökts grundligt, men man vet inte lika mycket om dess effekter på till exempel fåglar. Den andra, mindre undersökta föreningen TPhT (trifenyltenn) är ett neurotoxiskt ämne för människan.

Borstar, mattor och elektriska påväxthindrande apparater håller botten ren utan giftfärger.

Tennföreningar är också problematiska för den som planerar muddring. De fäster sig nämligen vid olika partiklar, såsom sand, och ansamlas också lätt i sediment. När marken grävs upp frigörs gifterna och för större muddringsarbeten (över 1 000 m³) behövs redan miljötillstånd.

Tennföreningar är också problematiska för den som planerar muddring.

KEMIKALIERNAS SYFTEN OCH EFFEKTER

Också i fråga om de antifoulingfärger som ännu säljs beror miljöpåverkan och de påväxthindrande effekterna på hur snabbt metallerna i färgen löser upp sig. Båtbottenfärger är designade så att de kontinuerligt faller ut biocider: ju giftigare färg (högre procent per metall), desto högre lösningshastighet. Det vill säga: ju mer giftig koppar som har använts, desto snabbare löses den upp från båtbotten.

Det har publicerats många vetenskapliga artiklar om koppars effekt på levande organismer. Koppar förhindrar till exempel fotosyntes, vilket antingen leder till en minskad alg tillväxt eller förhindrar den helt. Detta leder till att blötdjur och kräftdjur äter i en långsammare takt och att organismernas tillväxt försämras. Även hos fiskar har man konstaterat försämrade fortplantning och beteendeförändringar såsom förlust av orienteringssinnet, vilket naturligtvis försvårar jakten på näring.

Den största hälsorisk för människan är de partiklar och det damm som uppstår vid underhållsarbetet. Partiklarna kan innehålla TBT och tungmetaller såsom bly, koppar, zink, krom och andra biocider såsom kemikalierna diuron och irgarol 1051, som används i bekämpningsmedel. När man hanterar båtar med gamla färglager bör man verkligen vara mån om att skydda både jordmånen och den person som utför arbetet. Målarfärger innehåller också många lösningsmedel som inte är bra att andas in. Ett årligt målning inverkar också på miljön genom färgstänk och färgpartiklar som lossnar i samband med slipningen.

/ HSR rf

Titta på vår roliga video över alternativa renhållningsmetoder på adressen: www.vimeo.com/hsrrf

”Den största hälsoriskerna för människan är de partiklar och det damm som uppstår vid underhållsarbetet.

Östersjön är ett av de mest förorenade ekosystemen i världen. Den internationella sjöfartsorganisationen (International Maritime Organisation IMO) klassificerade år 2004 Östersjön som ett särskilt känsligt havsområde (Particularly Sensitive Area PSSA) på grund av dess känsliga ekosystem och låga biodiversitet (få arter).

Håll Skärgården Ren rf är med i projektet CHANGE – Changing antifouling practices for leisure boats in the Baltic Sea, som syftar till att minska kemikaliebelastningen i Östersjön genom att påverka de antifoulingmetoder som används på båtbottnarna. I forskningsprojektet har man velat inkludera såväl sociala, juridiska, ekonomiska som naturvetenskapliga perspektiv. Målet är att minska halterna av i synnerhet koppar och zink i vattendragen och att presentera alternativa metoder i stället för giftfärgerna. **S**

VANLIGA FRÅGOR:

Spelar det någon roll vilken bottenfärg som används på småbåtar när stora fartyg seglar i samma vatten?

Tillsammans är vi starka och med hjälp av denna styrka kan vi också motivera begränsningar för de bottenfärger som används på fartyg. Samtidigt är det bra att minnas att stora fartyg och småbåtar används på mycket olika sätt. Under båtsäsongen ligger båtarna vanligen i hemmahamnen uppskattningsvis cirka 90 % av tiden, medan de stora fartygen är i rörelse så gott som oavbrutet. Detta är en viktig faktor eftersom småbåtshamnar ofta ligger i områden som är värdefulla med tanke på organismernas fortplantning, det vill säga i små och skyddade vikar. När båtarna ligger förankrade löses största delen av de giftiga ämnena upp just i dessa områden. Också när båtarna är i rörelse färdas båtfarare ofta i känsliga vattenområden, medan stora fartyg rör sig ute på öppet vatten.

Många stora passagerarfartyg som rör sig på Östersjön är inte heller målade med antifoulingfärger, utan man använder sig av dykare för att hålla botten ren.

Kan havstulpaner också fästa på en målade botten?

Generellt sett varar inte antifoulingfärgernas påväxthindrande effekt under hela säsongen. De fördröjer bara processen. I något skede bildas ett tunt slemlager på botten som delvis förhindrar utfällningen av kopparjoner ur färgen. Då kan organismer fästa sig till och med på målade båtbottnar.

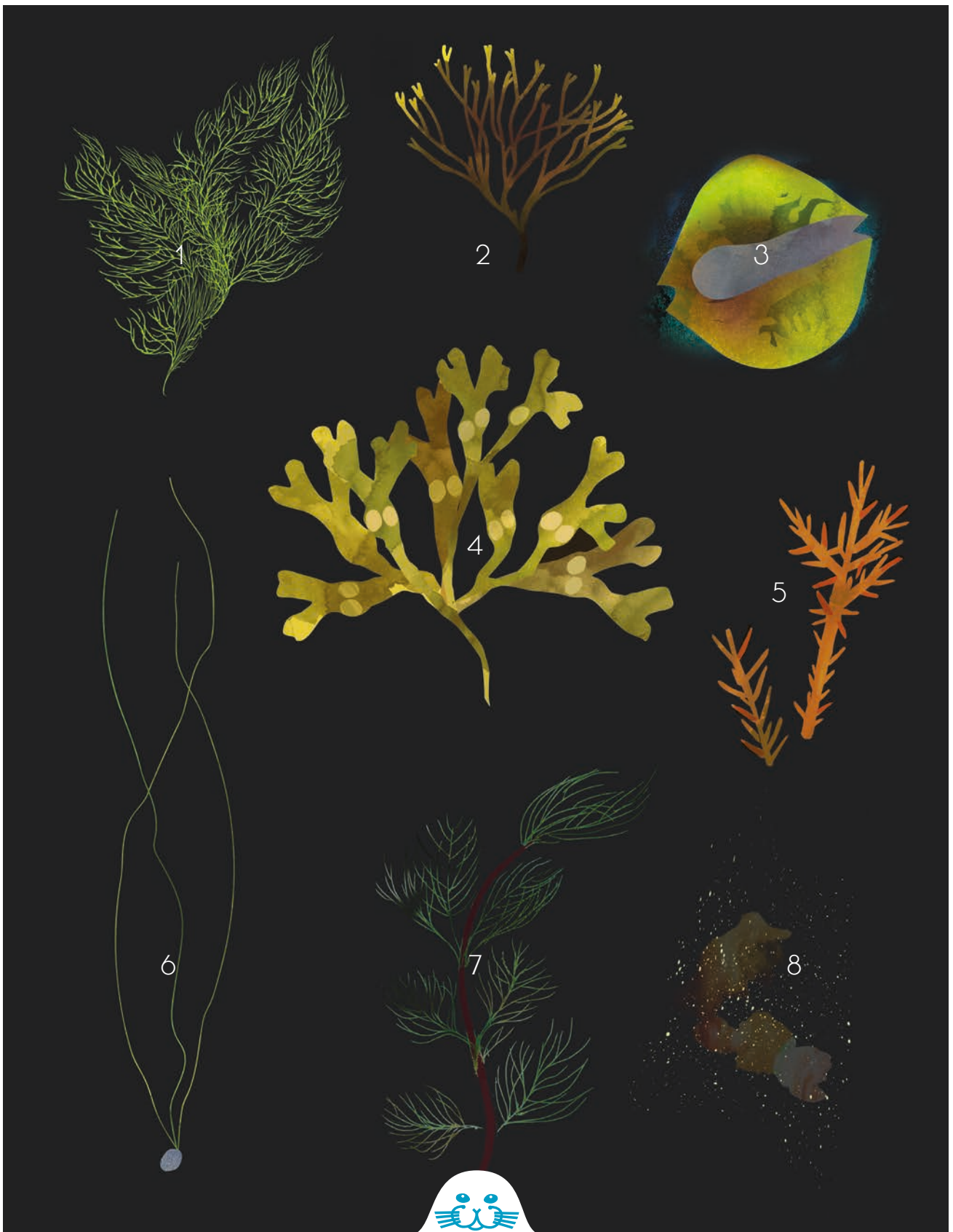
Ökar effekten om man målar ett nytt lager ovanpå de tidigare?

Nej, eftersom det enbart är det allra översta skiktet som verkar aktivt och faller ut verksamma ämnen. Man får inte en effektivare eller bättre antifoulingeffekt genom att måla på mer färg. Att måla båten varje år ökar också mängden färgstänk och färgpartiklar i jordmånen.

Vad finns det för giftfria alternativ för att hålla botten ren?

Med en ren botten är det trevligare att glida genom vattnet för att inte tala om att kunna simma bredvid båten utan tanke på upplösta kemikalier. Alternativa mekaniska metoder är rengöring med hjälp av en flytande skurmatta, botten tvätt på land, bottenborste, bottenmatta, ultraljudsapparat och drive-in botten tvätt av typen biltvätt. Biocidfria färger finns också, exempelvis silikonfärger innehåller inga biocider. I Sälle-tidningen från våren 2015 samt på HSR rf:s webbsida finns en närmare presentation av bra alternativ.

Källor: projektet CHANGE och slutrapporten Vad lösgörs från båtens botten – utredning om miljöfördelarna med en båtbottentvättplats. Närmare information om projektet hittar du på adresserna www.changeantifouling.com och www.hallskargardenren.fi/projekt.

KÄNNER DU IGEN?

Alger

Svaren finner du på sidan 30.

Häll Skärgården Ren rf:s

SÄLLE- PRODUKTER

Sälle-produkterna är högklassiga och eleganta och de är tillverkade med hänsyn till hållbar utveckling och miljövänlighet. Strävan är också att de ska vara så inhemska som möjligt. Sälle-produkterna väljs alltid ut för att passa i båten, stugan och hemmet.

Genom att köpa en Sälle-produkt visar du att du bryr dig om hur naturen, sjöarna och vattendragen mår. Samtidigt stöder du HSR rf:s arbete, eftersom en betydande del av försäljningsvinsten styrs direkt till arbetet för en renare skärgårds- och insjömiljö.

ÅTERFÖRSÄLJARE

Ett urval av Sälle-produkter finns också hos följande återförsäljare. En uppdaterad lista på återförsäljarna finns på HSR rf:s webbsidor:

Design Hill Oy, Halikko
Kotka Maretarium Oy, Kotka
Ocean Spirit, Åbo
SEAPOINT Norra kajen, Helsingfors
Utö Handel, Utö

Sälle-hamnar:

Iniö hamn
Korpoström gästhamn
Nagu gästhamn
Porkala Marin
Puumala gästhamn
Örö gästhamn

Därtill säljs Sälle-produkter under juni månad i **PUF Design Market**. PUF Design Market är en inspirerande, gemenskapsbetonad och levande designmarknad som är aktiv året om och som finns i köpcentret Forum i Åbo centrum.

/ Design Hill Oy

För försäljningen av våra härliga Sälle-produkter ansvarar Design Hill Oy. Design Hills glada gäng betjänar dig i affären i Halikko och i webbshopen: www.roope-tuotteet.fi.

Vid köp av Sälle-produkter i webbshopen för över 50 euro får du på köpet Elina Nuorties bok Svall – krokad av skärgården. Bokens stora bilder och stämningsfulla berättelser tar läsaren med till den underbara skärgården.

/ HSR rf

1 Sälles takeaway-mugg

Den trendiga takeaway-muggen med Sälle på lämpar sig för både kalla och varma drycker. Muggen har dubbelvägg och tät kork och håller värmen i upp till 45 minuter. Alla delar tål maskindisk.

Storlek: 40 cl
Färg: blå-röd-vit

11,00€

2 Sälles organiska kaffe

Sälles kaffestund innehåller malet mörkrostat och fylligt Yirgacheffe-kaffe från Etiopien. Kaffet är rättvisemärkt och organiskt.

Förpackningsstorlek: 200 g
Rostningsgrad: 3
Tillverkare: Mokkaemstarit Oy

9,50€

3 Sälle-kylväska

Denna lilla kylväska har plats för matsäck för en eller två personer eller håller drycker kalla. I väskan ryms sex st. 0,33 cl burkar. Som tom tar väskan lite plats.

Storlek: 25 x 17 x 18 cm

10,00€

4 Randig Sälle-scarf

Den randiga Sälle-scarfen är tillverkad av mjuk, ekologisk överskottstrikå. På grund av användningen av överskottsmaterial kan små färgvariationer förekomma.

Material: bomullstrikå
Färg: blåvitrandig
Storlek: 160 x 20 cm

22,00€

Det vattnas i munnen

KOKOSPLÄTTAR MED AVOKADO- OCH BANANCRÈME

Det här anpassade plättreceptet har skapats av Pirjo och Jussi Haikala. De gillar både god mat och segling och har varit med och sammanställt Merikokin messissä, en kokbok för båtfarare. I boken finns fler delikata recept för det gungande köket ombord.

Kokosplättar

1 burk (400 ml) kokosmjölk + 2 ägg
2 dl vetemjöl + 1 tsk vaniljsocker
½ tsk salt + 1 msk olivolja

Blanda ägg och kokosmjölk. Tillsätt mjöl, socker, salt och olja. Låt smeten dra. Grädda tunna plättar av smeten.

Avokado- och banancreme

1 mogen avokado + 1 mogen banan
½ tsk vaniljsocker + saften av 1 citron

Lägg alla ingredienser i en skål. Mosa med en gaffel eller mixa med stavmixer tills du har en slät massa.

TIPS: Man kan börja minska avfallsmängden redan i affären genom att välja produkter som är så lite förpackade som möjligt. Hemma lönar det sig att packa livsmedel i hållbara och tvättbara askar så undviker man att frakta onödigt skräp.

Veera Säilä

Välkommen på årsmöte!

Håll Skärgården Ren rf:s medlemmar är välkomna till föreningens stad-
geenliga årsmöte till Tammerfors **den 26.4.2016 kl. 17.00**. Mötet hålls i
Scandic Tampere Station, Ratapihankatu 37. Vi bjuder på kaffe.

Välkommen med och fatta beslut om gemensamma ärenden och utveckla
föreningens verksamhet!

**Tilläggsinformation och anmälningar senast
den 21.4. till adressen salle@pssry.fi eller tel. 02 274 5500.**

Föredragningslistan skickas till anmälda deltagare.

Jaakkoo-Taara Oy

Runsalavägen 4, FI-20200 ÅBO
tfn 020 791 7600. www.jt.fi

Ansvarsfull och miljövänlig verksamhet

Vi fungerar på ett ansvarsfullt och miljövänligt sätt. All råmaterial som används vid tillverkningen av Jaakkoo-Taaras förpackningar är återvinningsbart. Ett välfungerande miljösystem hjälper till att minska på miljöskador. Dessutom innefattar miljösystemet ISO 14001 egenskaper som alla kundsegment kan dra nytta av.

Håll Skärgården Ren rf

JT samarbetar med Håll Skärgården Ren rf, som arbetar med att skydda skärgårdsmiljön. Håll Skärgården Ren rf, sköter om båtarnas avfall genom att upprätthålla sopstationer och toaletter. Dessutom ordnar föreningen olika typer av projekt för att undersöka bland annat nedskräpningen i havet.

Uusi Puu -projekt

Vi är med i ett projekt, som främjar användningen av förnybara och återvinningsbara fiberbaserade förpackningsmaterial. Projektet finansieras huvudsakligen av Skogsstiftelsen.

ISO 14001

I miljösystemet ligger fokuset på avfallshandlingen, sorteringen, minskningen av avfallsmängden och energiförbrukningen. Boktryckeriverksamheten styrs av flera olika lagar och förordningar om exempelvis återvinning och behandling av tryckplåt, tryckfärger och kemikalier.

PEFC

PEFC-märket ger en garanti på att fiberråmaterialet i produkten uppfyller kraven för ekologisk, social och ansvarsfull produktion.

Huvudsponsorer

Helvar

Turku Energia

VIKING LINE

otavamedia

Sponsorer

dataTaito

SUOMEN JALOMETALLIKIERRÄTYS

Rolls-Royce

Understödsmedlemmar

Aktia Bank Abp
Alholmens Kraft Oy Ab
Arkkittehtoitomisto Kasper Järnefelt Oy
Astrum Vene Oy
Aurakorro Oy
Baltic Yachts Oy Ab Ltd.
Blue Ocean Oy
Bore Ltd
Botnia Marin Oy Ab
Botnjarosk Oy Ab
Christian Berner Oy
DataTaito Turku
Eke-Finance Oy
Etelä-Karjalan Jätehuolto Oy
Etelä-Karjalan Virkistysaluesäätiö
Ferraria Oy Ab
Finn-Marin Oy Ltd
Finnlines plc
Fiskarsin Inhan Tehtaat Oy Ab
Garmin Nordic Finland Oy

Herrankukkaro Oy
Huiskulan Puutarha Oy
Idäntie Ky - Österled Kb
Igence
Jahasoft Oy
Karl Forsström Ab
Kone-Yijälä Oy
Kuusakoski Oy
Lahnakoski Oy Ab
Leevene Oy
Lloyd's Register Emea
Lyyti Oy
Marinetek Finland Oy
Mercury
Metsähallitus
Mobimar Ltd
Nordkalk Oy Ab
Oberthur Technologies Finland Segenmark Oy
Oili Jalonen Oy
Pernod Ricard Finland

Profiweld Oy Ab
Raision Valmisasennus
Rausanne Oy
Saimaa Terminals Oy Ab
Savorak Oy
Scandi Yachts Ab Oy
Seaboost Oy
SITA Suomi Oy
Stormossen Oy Ab
Strandcamping Larsmo Ab Oy
Sulkavan Suursoudut
Suomen Akkukeräys Oy
Tallink Silja Oy
TerhiTec Oy
Turun Seudun Osuuspankki
Uudenmaan virkistysalueyhdistys
Venemaailma Turku
Wikro Marin

Vi tackar!

Vi tackar alla medlemmar, företag, föreningar och båtklubbar som stött HSR rf:s verksamhet.

Håll Skärgården Ren rf:s verksamhet finansieras genom medlemsavgifter, statsunderstöd från miljöministeriet samt medelanskaffning från företag, samfund och privatpersoner. Med hjälp av stöd och donationer behåller vi vår värdefulla skärgårds- och insjömiljö ren och snygg samt främjar miljövänligt båtfarande.

Donationerna kan, om så önskas, användas för ett särskilt vattenområde eller ett särskilt objekt.

Ni som vill stöda oss, vänligen kontakta generalsekreterare **Aija Kaski**, tel 040 528 7145 eller aija.kaski@pssry.fi.

Mer information om att donera och att stöda finns på vår nätsida: www.hallskargardenren.fi/sv/stod_vart_arbete

Korreakta svar till uppgiften *Känner du igen?* på s. 25: 1. Grönslick, 2. Kräkel, 3. Pansaralger, 4. Blåstång, 5. Rödsträfsa, 6. Sudare, 7. Axslinga, 8. Blågröna alger

ADMINISTRATION SÖDRA-FINLAND

Puolalagatan 1, 20100 Åbo

kansli tfn 02 274 5500 | salle@pssry.fi

generalsekreterare Aija Kaski

tfn 040 528 7145 | aija.kaski@pssry.fi

kanslisekreterare Merelle Ahlman

tfn 02 274 5500 | merelle.ahlman@pssry.fi

organisationssekreterare Katriina Murto

tfn 050 5985181 | katriina.murto@pssry.fi

projektledare Hanna Haaksi

tfn 050 302 2661 | hanna.haaksi@pssry.fi

projektkoordinator Jenny Gustafsson

tfn 050 556 9271 | jenny.gustafsson@pssry.fi

informatör Veera Säilä

tfn 040 455 27 98 | veera.saila@pssry.fi

informatör Nora Forsman (moderskapsledig)

servicefartyg Roope

skeppare Okko Salo

tfn 0400 372 379 | okko.salo@pssry.fi

BOTTNISKA VIKEN:

servicefartyg Roope-Botnia

skeppare Göran Ahlstrand

tfn 050 557 5022 | goran.ahlstrand@pssry.fi

INSJÖ-FINLAND

Schaumanintie 5, 57230 Nyslott

tfn 015 514 648 | roope.jarvisuomi@pssry.fi

distriktschef Eeva Taimisto

tfn 0400 555 098 | eeva.taimisto@pssry.fi

distriktssekreterare Veli-Matti Hartikainen

tfn 045 773 47989 | veli-matti.hartikainen@pssry.fi

SAIMEN:

servicefartyg Roope-Saimaa

tfn 0400 165 635

PÄIJÄNNE:

servicefartyg Roopetar

tfn 040 755 3413

BIRKALAND:

distriktsansvarig Yrjö Silvennoinen

tfn 0400 700 405 | pirkanmaa@pssry.fi

ÖSTRA FINSKA VIKEN:

Administreras från Åbo tfn 02 274 5500

SÄLLE-PRODUKTER

försäljning och produktinformation

Design Hill Oy | Vaskiovägen 418, Halikko

tfn 02 736 2266 | info@designhill.fi

www.designhill.fi

www.roope-tuotteet.fi

PIDETÄÄN YHDESSÄ SAARISTO SIISTINÄ!

Pidä Saaristo Siistinä ry kerää varoja uuteen huoltoalukseen. Lahjoittamalla Kalusto kuntoon -kampanjaan autat pitämään saaristoa siistinä jatkossakin.

Lue lisää kampanjasta ja sen etenemisestä
www.pidasaaristosiistina.fi/kalustokuntoon

LÄHETÄ TEKSTIVIESTI

5€ ALUS numeroon 16588. Viestin hinta on 5€
10€ ALUS numeroon 16588. Viestin hinta on 10€
20€ ALUS numeroon 16588. Viestin hinta on 20€

LÅT OSS TILLSAMMANS HÅLLA SKÄRGÅRDEN REN!

Håll Skärgården Ren rf samlar in pengar för ett nytt servicefartyg. Genom att donera till Fixa flottan-kampanjen, hjälper du till att hålla skärgården ren även i fortsättningen.

Läs mera om kampanjen och om dess gång på
www.hallskargardenren.fi/fixaflottan

SKICKA TEXTMEDDELANDE

5€ ALUS till numret 16588. Meddelandet kostar 5€
10€ ALUS till numret 16588. Meddelandet kostar 10€
20€ ALUS till numret 16588. Meddelandet kostar 20€

